

Najważniejsze etapy w historii Trybunału Sprawiedliwości – maj 2024 r.

Z okazji 20. rocznicy rozszerzenia Unii Europejskiej z 2004 r. przypominamy najważniejsze etapy w historii Trybunału Sprawiedliwości od 1952 r. do dnia dzisiejszego.

- 1952** Trybunał Sprawiedliwości Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS) zostaje utworzony na mocy traktatu paryskiego. Urząd obejmuje 7 sędziów i 2 rzeczników generalnych Trybunału (4 grudnia). W Trybunale obowiązują cztery języki postępowania (niemiecki, francuski, włoski i niderlandzki).
- 1953** **Pierwsza sprawa wniesiona do Trybunału:** Verband Deutscher Reeder/Wysoka Władza (Komisja) (1/53).
- 1954** **Trybunał wydaje pierwszy wyrok:** Francja/Wysoka Władza (Komisja) (1/54) (21 grudnia).
- 1958** W następstwie wejścia w życie traktatów rzymskich Trybunał Sprawiedliwości staje się **sądem dla trzech Wspólnot Europejskich:** EWWiS, Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom).
- 1961** **Pierwszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym** złożony do Trybunału Sprawiedliwości przez sąd apelacyjny w Hadze: Bosch (13/61).
- 1963** Wyrok Van Gend en Loos (26/62): traktat EWG przyznaje jednostkom prawa, które sądy krajowe muszą gwarantować (**zasada bezpośredniej skuteczności** prawa Unii).
- Wyrok Komisja/Luksemburg i Belgia (90 i 91/63): **państwo członkowskie nie może uchylać się od zobowiązań ciążących na nim na mocy prawa wspólnotowego**, podnosząc, że inne państwa członkowskie go nie przestrzegają.
- 1964** Wyrok Costa/Enel (6/64): w razie kolizji między normą prawa krajowego a normą prawa Unii pierwszeństwo ma ta druga norma (**zasada pierwszeństwa prawa Unii**).
- 1968** Trybunał po raz pierwszy organizuje spotkanie sędziów państw członkowskich, w którym uczestniczą członkowie Trybunału i sędziowie krajowi.
- 1973** **Pierwsze rozszerzenie** (Dania, Irlandia i Zjednoczone Królestwo). Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 9 sędziów oraz 4 rzeczników generalnych i proceduje w 7 językach postępowania.
- 1976** Wyrok Defrenne/Sabena (43/75): pracownik może powoływać się **na zasadę równości wynagrodzeń dla pracowników płci męskiej i żeńskiej** w sprawie skierowanej bezpośrednio przeciwko swojemu pracodawcy.
- 1978** Wyrok Amministrazione delle Finanze/Simmenthal SpA (106/77): sądy krajowe mają obowiązek zapewnić pełną skuteczność przepisów wspólnotowych, nawet jeśli **sprzeczne z nimi przepisy krajowe zostały przyjęte później**.
- 1981** **Drugie rozszerzenie** (Grecja). Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 11 sędziów oraz 5 rzeczników generalnych i proceduje w 8 językach postępowania.
- 1986** **Trzecie rozszerzenie** (Hiszpania i Portugalia). Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 13 sędziów oraz 6 rzeczników generalnych i proceduje w 10 językach postępowania.

- 1987** Wyrok Foto-Frost/Hauptzollamt Lübeck-Ost (C-314/85): Trybunał Sprawiedliwości jest **wyłącznie właściwy do stwierdzenia nieważności przepisów Unii**.
- 1989** Zostaje utworzony Sąd Pierwszej Instancji, właściwy w sprawach skarg bezpośrednich w dziedzinie konkurencji i europejskiej służby publicznej.
- 1991** Wyrok Francovich i Bonifaci/Włochy (C-6/90 i C-9/90): ustanowienie **zasady odpowiedzialności państw członkowskich** za szkody wyrządzone jednostkom wskutek braku transpozycji dyrektywy.
- 1995** Wyrok Bosman (C-415/93): **sport uprawiany na poziomie zawodowym** stanowi działalność gospodarczą, której nie mogą utrudniać regulacje ograniczające transfer zawodników lub liczbę zawodników będących obywatelami innych państw członkowskich.
- Czwarte rozszerzenie** (Austria, Finlandia i Szwecja). Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 15 sędziów oraz 9 rzeczników generalnych i proceduje w 12 językach postępowania.
- 1998** Wyrok Decker i Kohll (C-120/95 i C-158/96): każdy obywatel państwa członkowskiego może **ubiegać się o uzyskanie świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim i otrzymać zwrot** ze swojej kasy chorych zgodnie ze stawkami obowiązującymi w państwie członkowskim ubezpieczenia.
- 2001** Wyrok Rudy Grzelczyk/Centre public d'aide sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve (C-184/99): obywatelstwo Unii jest podstawowym statusem obywateli państw członkowskich i powinni oni korzystać z takiego samego traktowania pod względem prawnym niezależnie od swojej przynależności państwowej.
- 2002** Schneider Electric SA/Komisja (T-310/01) i Tetra Laval/Komisja (T-5/02): Sąd Pierwszej Instancji wydaje **dwa wyroki stwierdzające nieważność wydanych przez Komisję decyzji blokujących koncentracje**. Wspomniane i późniejsze wyroki prowadzą do zmiany sposobu, w jaki Komisja oceniała koncentracje, skutkując zwracaniem przez nią większej uwagi na skutki gospodarcze.
- 2004** **Piąte rozszerzenie** (Czechy, Estonia, Cypr, Łotwa, Litwa, Węgry, Malta, Polska, Słowacja i Słowenia). Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 25 sędziów oraz 8 rzeczników generalnych i proceduje w 21 językach postępowania. Personel Trybunału zwiększa swoją liczebność o 73 %, a liczba języków używanych przez jego służby sądowe i tłumaczeniowe powiększa się o 9 nowych. Jest to **największe rozszerzenie Unii pod względem liczby państw i ludności**.
- 2005** Wyrok Mangold/Helm (C-144/04): **sądy krajowe są zobowiązane do odstąpienia od stosowania wszelkich przepisów prawa krajowego sprzecznych** z dyrektywą w sprawie warunków ramowych równego traktowania w zakresie zatrudnienia nawet przed upływem terminu transpozycji.
- Ustanowienie Sądu do spraw Służby Publicznej (SSP), składającego się z siedmiu sędziów, właściwego do rozstrzygania sporów między Unią Europejską a jej służbą publiczną.
- 2006** Wyrok Niemcy/Parlament i Rada (C-380/03): Trybunał utrzymuje w mocy dyrektywę **zakazującą reklamy wyrobów tytoniowych w mediach**.
- 2007** **Szóste rozszerzenie** (Bułgaria i Rumunia). Trybunał Sprawiedliwości liczy 27 sędziów oraz 8 rzeczników generalnych i proceduje w 23 językach postępowania.
- Wyrok Microsoft (T-201/04): Sąd Pierwszej Instancji utrzymuje w mocy **grzywnę w wysokości 497 mln EUR** nałożoną przez Komisję na Microsoft za nadużycie pozycji dominującej.

2009 Wyrok Sturgeon i in. (C-402/07 i in.): **pasażerowie lotów opóźnionych** o co najmniej 3 godziny mają prawo do odszkodowania.

Wejście w życie traktatu z Lizbony: przyznaje on Unii osobowość prawną, nadaje Karcie praw podstawowych wiążącą moc prawną i prowadzi do szeregu reform instytucjonalnych. Kandydaci mianowani przez państwa członkowskie na stanowiska sędziów i rzeczników generalnych Trybunału są odtąd weryfikowani przez nowy komitet opiniujący daną kandydaturę. Sąd Pierwszej Instancji zmienia nazwę na Sąd.

2013 **Siódme rozszerzenie** (Chorwacja). Trybunał Sprawiedliwości liczy 28 sędziów oraz 8 rzeczników generalnych i proceduje w 24 językach postępowania.

Rada podejmuje decyzję o zwiększeniu liczby rzeczników generalnych do 11. Dziewiąty rzecznik generalny rozpoczyna urzędowanie w październiku 2013 r., a pozostałych dwóch nowych rzeczników generalnych obejmie obowiązki w 2015 r.

2015 Wyrok Schrems (C-362/14): Trybunał stwierdza nieważność decyzji Komisji w sprawie bezpiecznej przystani. Decyzja w sprawie bezpiecznej przystani umożliwiła przedsiębiorstwom mającym siedzibę w Unii (w tym przypadku Facebook Ireland) przekazywanie **danych osobowych do Stanów Zjednoczonych**.

Rada i Parlament zatwierdzają zmiany w strukturze Trybunału. Liczba sędziów Sądu wzrośnie do dwóch sędziów na każde państwo członkowskie, przy czym nowi sędziowie będą przybywać przez kilka nadchodzących lat. Sąd do spraw Służby Publicznej zostaje rozwiązany w 2016 r., a jego zadania zostają przejęte przez Sąd.

Swoje obowiązki obejmuje dwóch dalszych rzeczników generalnych. Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 28 sędziów, 11 rzeczników generalnych i proceduje w 24 językach postępowania.

2016 Trybunał oraz sądy najwyższe i konstytucyjne państw członkowskich tworzą **Sieć Sądową Unii Europejskiej** (RJUE), będącą bezpieczną platformą komunikacji między sądami państw członkowskich.

2018 Wyrok Planet 49 (C-673/17): **pliki cookie wymagają czynnej zgody internautów**, zaznaczone domyślnie okienko wyboru jest niewystarczające.

Wyrok TestBioTech/Komisja (T-33/16): skutki organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO) dla zdrowia ludzi i zwierząt mogą być objęte dziedziną ochrony środowiska naturalnego. W związku z **tym organizacje pozarządowe są uprawnione do udziału w procesie decyzyjnym** dotyczącym wprowadzania do obrotu żywności zawierającej GMO.

2020 Wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z Unii (**Brexit**): **liczba sędziów zmniejsza się** ze skutkiem natychmiastowym. Liczba rzeczników generalnych Trybunału Sprawiedliwości pozostaje bez zmian. Trybunał Sprawiedliwości liczy odtąd 27 sędziów i 11 rzeczników generalnych, a w skład Sądu wchodzi 54 sędziów. Liczba języków postępowania nadal wynosi 24.

Podczas pandemii COVID Trybunał Sprawiedliwości i Sąd przeprowadzają część **rozpraw za pośrednictwem wideokonferencji**. To nowatorskie podejście zostaje uhonorowane **nagrodą Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich za dobrą administrację** w kategorii innowacji.

Wyrok Irlandia i Apple/Komisja Europejska (T-778/16 i T-892/16): **Sąd orzeka**, że korzyści podatkowe przyznane Apple przez Irlandię są niezgodne z prawem w świetle unijnych zasad pomocy państwa.

Wyrok Centraal Israëlitisch Consistorie van België i in. (C-336/19): państwa członkowskie mogą **nałożyć obowiązek ogłaszania zwierząt przed ich uśmierceniem** nawet w przypadku uboju rytualnego.

2021 Wyrok Luksemburg/Komisja (T-816/17): Sąd orzeka, że **traktowanie Amazona pod względem podatkowym przez Luksemburg było** zgodne z prawem na mocy unijnych zasad pomocy państwa.

2022 **Pierwsza rozprawa** przed wielką izbą Trybunału Sprawiedliwości **transmitowana w Internecie**. Każdy obywatel, bez względu na miejsce zamieszkania, może oglądać rozprawę przed Trybunałem Sprawiedliwości.

Wyrok Węgry i Polska/Parlament i Rada (C-156/21 i C-157/21): nałożenie na państwa członkowskie wymogu poszanowania **praworządności jako warunku otrzymania unijnych środków finansowych** jest zgodne z prawem.

Wyrok RT France/Rada (T-125/22): wielka izba Sądu oddała skargę wniesioną przez Russia Today France na decyzję Rady **zakazującą tymczasowo RT France nadawania w następstwie wybuchu wojny w Ukrainie**.

Wyrok Google i Alphabet/Komisja (T-604/18): Sąd oddała skargę wniesioną przez Google przeciwko Komisji i potwierdza, że **spółka Google nadużyła pozycji dominującej, nakładając antykonkurencyjne ograniczenia** na producentów urządzeń i operatorów mobilnych w celu umocnienia dominującej pozycji swojej wyszukiwarki, i wymierzył jej grzywnę w wysokości 4,125 mld EUR.

2023 Wyrok European Superleague Company (C-333/21): FIFA i UEFA powinny wykonywać swoje uprawnienia regulacyjne i nadzorcze oraz uprawnienia w zakresie nakładania sankcji w odniesieniu do potencjalnie konkurencyjnych międzyklubowych rozgrywek piłkarskich, takich jak **Superleague**, w sposób przejrzysty, obiektywny, niedyskryminujący i proporcjonalny. Niezastosowanie się do tego wymogu stanowiłoby naruszenie prawa konkurencji i swobody świadczenia usług.

2024 Parlament Europejski i Rada zatwierdzają **reformę statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej** w zakresie częściowego przekazania Sądowi właściwości w sprawach prejudycjalnych w celu zapewnienia skuteczniejszego sprawowania wymiaru sprawiedliwości.

Obchody 20. rocznicy największego rozszerzenia Unii Europejskiej.